

DECIZIE

05 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Maria Ghervas

examinând recursul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „MBC” și Vladimir Gurghiș, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „MBC” și Vladimir Gurghiș împotriva Primarului general al municipiului Chișinău și Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din data de 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel declarată de Primarul General al municipiului Chișinău, s-a menținut hotărârea din data de 19 decembrie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani,

constată:

La 08 iulie 2018, Societatea cu Răspundere Limitată „MBC” (în continuare SRL „MBC”) și Vladimir Gurghiș au depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Primarului general al municipiului Chișinău și Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea cererii de chemare în judecată SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș au invocat că prin cererea nr. 06-111/896 din 08 februarie 2018 au solicitat Primarului general și Consiliului mun. Chișinău perfectarea proiectului de decizie și planului lotului de încadrare în teritoriu în vederea privatizării terenului aferent obiectivelor private și totodată privatizarea terenului aferent cu numărul cadastral XXXXX.

Prin răspunsul nr. 01/1-08-778 din 16 martie 2018 al Direcției generală arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului mun. Chișinău au fost informați despre faptul că imobilele (casele de locuit individuale) cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX au fost amplasate în lipsa deciziei de atribuire a terenului, astfel că stabilirea relațiilor funciare de arendă provizorie, fără drept de privatizare a terenului aferent obiectivelor private din str. XXXXX, va fi posibilă

la prezentarea valorii de piață a lotului de pământ în cauză, estimată conform raportului de evaluare.

La 17 aprilie 2018, SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș au depus cerere prealabilă, prin care au solicitat Primarului general și Consiliului mun. Chișinău revocarea răspunsului nr. 01/1-08-778 din 16 martie 2018 al Direcției generală arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului mun. Chișinău, obligarea Consiliului mun. Chișinău să emită act administrativ privind privatizarea terenului aferent cu număr cadastral XXXXX de către SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș.

Reclamanții au mai menționat că SRL „MBC” deține în proprietate bunul imobil cu numărul cadastral XXXXX cu suprafața de 165,1 m.p., situat în mun. Chișinău, str. XXXXX, care este amplasat pe terenul cu numărul cadastral XXXXX cu suprafața de 0, 0959 ha proprietate municipală. Vladimir Gurghiș deține în proprietate bunul imobil cu numărul cadastral XXXXX cu suprafața de 72, 8 m.p. situat în mun. Chișinău, str. XXXXX, care este amplasat parțial pe terenul cu numărul cadastral XXXXX cu suprafața de 0, 0959 ha proprietate municipală.

Conform informației din Registrul bunurilor imobile terenul cu numărul cadastral XXXXX cu suprafața de 0, 956 ha este destinat pentru construcții.

Poziția nr. 435 din anexa nr. 1 la decizia Consiliului mun. Chișinău nr. 2/18-2 din 27 februarie 2014 prevede că terenul cu numărul cadastral XXXXX cu suprafața de 0, 956 ha, este din domeniul privat, destinația - loturi destinate caselor individuale de locuit.

Astfel, având în vedere circumstanțele descrise supra, întru motivarea solicitărilor expuse în cererea din 08 februarie 2018, prin prisma normelor de drept ce guvernează raportul juridic litigios, reclamanții au indicat că pentru terenurile cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX proprietate privată a SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș se aplică prevederile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 121 din 04 mai 2007, conform căroră terenurile aferente bunurilor care se privatizează sau bunurilor private constituie obiect al privatizării.

Reclamanții au solicitat prin cererea de chemare în judecată constatarea neexaminării în termen a cererii privind privatizarea terenului aferent bunurilor imobile cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX din mun. Chișinău, str. XXXXX, proprietate privată a lor, obligarea examinării cererii și transmiterea în proprietatea reclamanților a terenului aferent bunurilor imobile indicate supra, ca rezultat al privatizării cu semnarea contractului de vânzare-cumpărare.

Prin hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial acțiunea depusă de SRL „MBC” și Gurghiș Vladimir.

S-a anulat răspunsul nr. 01/1-08-1349 din 10 mai 2018 emis de către Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului mun. Chișinău privind refuzul privatizării terenului aferent caselor de locuit cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX ce aparțin cu drept de proprietate privată SRL „MBC” și lui Gurghiș Vladimir.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată (f.d. 72, 76-79).

La 15 ianuarie 2019, Primarul general al municipiului Chișinău a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 decembrie 2018, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii atacate și emiterea unei hotărâri noi privind respingerea cererii de chemare în judecată (f.d. 74, 89-91).

La 18 ianuarie 2019 și 03 iunie 2019, SRL „MBC” și Gurghiș Vladimir, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu, au depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prin intermediul poștei electronice, apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care au solicitat admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a cererii de chemare în judecată (f.d. 102, 105-106, 107-108).

Prin decizia din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel declarată de Primarul general al municipiului Chișinău și s-a menținut hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 126, 127-135).

În motivarea soluțiilor sale instanțele de judecată au concluzionat, în baza normelor de drept ce reglementează raportul juridic litigios, că pretenția cu privire la anularea răspunsului nr.01/1-08-1349 din 10 mai 2018 emis de către Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului mun. Chișinău, este întemeiată, deoarece la materialele cauzei se regăsește informația precum că SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș dețin în proprietate bunurile imobile cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX, amplasate parțial pe terenul cu număr cadastral XXXXX cu suprafața de 0, 0959 ha proprietate municipală. Iar, conform informației din Registrul bunurilor imobile terenul cu număr cadastral XXXXX cu suprafața de 0, 956 ha este destinat pentru construcții.

Referitor la pretenția privind obligarea Consiliului mun. Chișinău să emită act administrativ privind vânzarea prin privatizare a terenului aferent bunurilor imobile proprietate privată, cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX, instanțele de judecată au reținut că această pretenție este neîntemeiată, ori înainte de a solicita sau obliga consiliul local să emită o decizie referitor la privatizarea terenurilor aferente din domeniul privat al unității administrativ-teritoriale, cumpărătorul trebuie să depună pe numele primarului din localitatea în care este amplasat terenul o cerere de modelul indicat în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1428 din 16 decembrie 2008, cu anexarea documentelor prevăzute în acest Regulament, după care primarul este obligat să le înregistreze și în termen de 30 de zile din data depunerii cererii să efectueze acțiuni de pregătire a materialelor pentru decizia consiliului local.

La 24 februarie 2020, SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu, au depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat împotriva deciziei din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au solicitat admiterea recursului, casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea respingerii pretenției cu privire la obligarea Consiliului mun. Chișinău să emită act administrativ, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi în sensul admiterii acestei pretenții.

La 25 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție a expedit participantilor la proces, pentru notificare, copia recursului motivat depus de SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș, explicându-le dreptul de a depune referință asupra motivelor acestuia (f.d. 147).

Deși, conform avizului de recepție a corespondenței DS9350211224AS, Primarul general al municipiului Chișinău și Consiliul municipal Chișinău au recepționat la 28 mai 2020 copia cererii de recurs, nu au făcut uz de dreptul lor procedural de a depune referințe, prin care să-și expună opinia asupra motivelor formulate în recurs (f.d. 149).

Prin încheierea din 29 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a declarat admisibil recursul depus de SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu, împotriva deciziei din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

Conform articolului 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că instanța de apel nu a identificat corect obiectul apelului, iar drept consecință a judecat formal cauza și a emis o soluție neîntemeiată, din următoarele motive.

Articolul 248 din Codul administrativ stipulează la alin. (1) lit. d) că, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Potrivit articolului 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile.

În interpretarea art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Din materialele și lucrările cauzei Colegiul atestă că, la 08 iulie 2018, SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș au depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Primarului general al municipiului Chișinău și Consiliului municipal Chișinău, prin care au solicitat constatarea neexaminării în termen a cererii privind privatizarea terenului aferent bunurilor imobile cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX din mun. Chișinău, str. XXXXX, proprietate privată a lor, obligarea examinării cererii și transmiterea în proprietatea reclamanților a terenului aferent bunurilor imobile indicate supra, ca rezultat al privatizării cu semnarea contractului de vânzare-cumpărare.

Fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prin hotărârea din 19 decembrie 2018 a admis parțial acțiunea depusă de SRL „MBC” și Gurghiș Vladimir, a anulat răspunsul nr. 01/1-08-1349 din 10 mai 2018 emis de către Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului mun. Chișinău privind refuzul privatizării terenului aferent caselor de locuit cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX ce aparțin cu drept de proprietate privată SRL „MBC” și lui Gurghiș Vladimir, iar în rest, a respins acțiunea ca neîntemeiată (f.d. 72, 76-79).

La 15 ianuarie 2019, Primarul general al municipiului Chișinău a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 decembrie 2018, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii atacate și emiterea unei hotărâri noi privind respingerea cererii de chemare în judecată (f.d. 74, 89-91).

La 18 ianuarie 2019 și 03 iunie 2019, SRL „MBC” și Gurghiș Vladimir, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu, au depus la Judecătoria Chișinău,

sediul Buiucani, prin intermediul poștei electronice, apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care au solicitat admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a cererii de chemare în judecată (f.d. 102, 105-106, 107-108).

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 03 decembrie 2019, a respins cererea de apel declarată de Primarul general al municipiului Chișinău și a menținut hotărârea din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 126, 127-135).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs constată că instanța inferioară a eludat să examineze apelul depus de SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu și să aprecieze criticile acestora aduse hotărârii din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

La caz, este relevant că, în cadrul ședinței de judecată din 28 mai 2019, avocatul Radu-Ștefan Patrașanu a anunțat instanța de apel că a depus în numele SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir apel împotriva hotărârii din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, însă, din motive necunoscute acesta nu este anexat la materialele cauzei.

În atare circumstanțe, instanța de apel i-a oferit avocatului Radu-Ștefan Patrașanu termen pentru clarificarea acestei situații (f.d. 98-99).

Așa, în cadrul ședinței din 02 iulie 2019, avocatul Radu-Ștefan Patrașanu a prezentat Curții de Apel Chișinău confirmarea eliberată de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, conform căreia, la 18 ianuarie 2019 și la 03 iunie 2019, SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu, au depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prin intermediul poștei electronice, apel nemotivat împotriva hotărârii din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, care au fost înregistrate cu numerele de intrare 195/19 și, respectiv, 3739/19 (f.d. 102, 110-111).

Deopotrivă, conform încheierii protocolare din 02 iulie 2019, Curtea de Apel Chișinău a amânat examinarea cauzei, oferind reprezentantului Primarului general al municipiului Chișinău termen de a lua cunoștință de copia apelului depus de SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir, obligând totodată toți participanții la proces să depună referințe asupra cererilor de apel cu 20 de zile înainte de ședință (f.d. 110-111).

Sub acest aspect este relevant că atât confirmarea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cât și cererea de apel depusă de SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir au fost anexate la materialele dosarului până la ascultarea explicațiilor asupra apelului și până la emiterea deciziei din 03 decembrie 2019.

Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău, judecând în fond apelul, trebuia să fie în cunoștință de cererea depusă de SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir și să efectueze controlul judiciar al hotărârii din 19 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, inclusiv prin prisma criticilor formulate de apelanții SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir.

Cu atât mai mult că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 03 decembrie 2019, la etapa ascultării explicațiilor părților, avocatul Radu-Ștefan Patrașanu a susținut integral apelul depus în numele și interesele SRL „MBC” și Gurghiuș Vladimir, solicitând admiterea acestuia și respingerea apelului depus de Primarul general al municipiului Chișinău (f.d. 124-125).

Distinct acestor circumstanțe, din conținutul deciziei din 03 decembrie 2019 (partea introductivă, descriptivă, motivată și dispozitiv) rezultă că Curtea de Apel Chișinău a examinat în ședință publică doar apelul depus de Primarul general al municipiului Chișinău, făcând abstracție de procesul-verbal al ședinței de judecată, conform căruia avocatul Radu-Ștefan Patrașanu a depus și susținut integral apelul în numele și interesele SRL „MBC” și Gurghiș Vladimir (f.d. 94, 98-99, 110-111, 124-125, 126 și 127-135).

În conformitate cu articolul 239 alin. (1) din Codul administrativ, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege – în ședință închisă. Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în procedură scrisă.

Colegiul notează că, în virtutea principiului disponibilității, instanța de apel trebuia să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, în limitele argumentelor invocate în ambele cereri de apel (*tantum devolutum quantum appellatum*). Or, din această perspectivă, părțile determină sfera controlului judiciar efectuat de către instanța de apel.

Respectiv, instanța de apel era obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apeluri, fiind inadmisibil ca un motiv de apel să fie refuzat pentru discuție ori să fie eludat de instanță.

Codul administrativ și Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Ipotezele relevate supra profilează incertitudinea concluziei date de instanța de apel, or, aceasta a judecat formal cauza, fapt ce constituie o violare a articolului 6 §1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil, care prin prisma articolului 238 din Codul administrativ, au o speranță că instanța de apel se va pronunța asupra tuturor motivelor invocate.

La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza Hiro Balani c. Spaniei, unde Înalta Curte a notat că în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO.

Prin urmare, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În circumstanțele constatate și expuse supra instanța de recurs este în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții date de Curtea de Apel Chișinău, de a verifica temeinicia și legalitatea acestei soluții. Or, în condițiile din speță nu este respectat principiul ierarhiei căilor de atac, potrivit căruia nu poate fi exercitată o cale extraordinară de atac în instanța ierarhic

superioară atâta timp cât partea are la dispoziție o cale ordinară de atac de competența instanței de grad inferior.

Având în vedere caracterul încălcărilor instanței de apel, unica posibilitate de corectare a acestora este casarea deciziei din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare.

Dat fiind faptul că instanța de apel nu a examinat apelul depus SRL „MBC” și Gurghiș Vladimir, iar drept consecință a emis o decizie neîntemeiată, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii din alte motive a recursului depus de SRL „MBC” și Vladimir Gurghiș, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu, casării integrale a deciziei din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și restituirii cauzei instanței de apel, pentru o nouă judecare în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Conform articolelor, 258 alin. (3) și art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „MBC” și Vladimir Gurghiș, reprezentați de avocatul Radu-Ștefan Patrașanu.

Se casează integral decizia din 03 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și se restituie la Curtea de Apel Chișinău cauza în contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „MBC” și Vladimir Gurghiș împotriva Primarului general al municipiului Chișinău și Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Nina Vascan

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Maria Ghervas